

POZNÁVEJTE SVŮJ REGION

Obec Záblatí s Křepťovem a Rudou v pozadí.

Foto: Alois Koukola

Náves v Záblatí s dětským hřištěm.

Foto: Alois Koukola

ZÁBLATÍ

Seznamme se s malou obcí, ležící v těsném sousedství Osové Bítýšky - jižním směrem, za „blaty“, o čemž nás informuje samotný „mluvící“ název obce. Blaty byly patrně myšleny blátivé louky kolem potoku Bítýška, tvořícím přirozenou hranici mezi oběma obcemi. Dokládá to i staré pečetidlo, na kterém je vyobrazen rýč a radlice s nápisem „Dědina Zablaty“.

Konečně svědčí o tom zápis ve Vlastivědě moravské, autorů Tiraye a Zavadila:

„Jméno vsi ukazuje, že leží z (Osové Bítýšky) za blátivou, močálovitou loukou; někdy se též užívá Záblatí (fem.), ale jen zřídka. Leží severozápadně na pravém břehu Bítýšky na návrší dosti příkrém, na jih vystupujícím ve výši 526 m a souvisí s Osovskou Bítýškou. Osada tvoří náves podlouhlou, na severu a na jihu hodně zúženou, povrchu velmi nerovného; návisi říkájí „kopeček“. Domy stojí dílem průčelím, dílem šitém na náves, dosti těsně při sobě a před mnohými jsou zahrádky. Uprostřed návsi jsou 3 domky; stodoly jsou za staveními.

Vě XIV. stol. patřilo Z. pánům z Meziříčí; neboť r. 1356 obvěnil i zde Jan Starší z M. svou manželku Annu ze Šternberka a r. 1365 obvěnění značně zvýšil. S počátku stol. XV. dostalo se Z. k Náměšti; neboť již r. 1437 uvádí se tam a od té doby sdílelo osudy s ní“.

Poloha

Obec se nachází na poměrně svažitém návrší s uváděnou střední nadmořskou výškou 526 m. Asi 500 m směrem na jihovýchod spatříme nejvyšší bod katastru kopec Duforty s nadmořskou výškou 561,2 m, pojmenovaný podle francouzského generála Duforta, který tuto strategickou kótu využíval jako pozorovací stanoviště v době napoleonských válek.

Podle charakteru rozmístění domů, většinou podél cesty, je možné považovat Záblatí za osadu „silničního“ typu. Dalším určujícím krajinným prvkem je potok Bítýška, který umocňuje spádovost na Velkou Bíteš. Povodím náleží „Bítýška“ k řece Svratce a tím i k Černému moři. Potok kdysi „poháněl“ 16 mlýnů, včetně Záblaťského.

Střípyk z historie

Poprvé bylo Záblatí písemně zmíněno roku 1356, v listině Jana Staršího z Meziříčí a je možné se domnívat, že mohlo být založeno kolem roku 1300. Od počátku své existence bylo spjato s Osovou Bítýškou, s níž sdílelo společný osud. Až někdy v letech 1376 až 1437 došlo k zásadní změně feudálního vlastnictví Záblatí, které se stalo součástí vzdálenějšího náměštského panství, ačkoliv O. Bítýška byla a zůstala součástí panství osovského.

Výhodná poloha obce na potoku Bítýška byla příležitostí pro budování vodních mlýnů. Jeden z nich je zmiňován již v roce 1437 a patřil pravděpodobně k takzvaným „mlýnům rybníčním“, které napájel potok protékající soustavou rybníků, sloužících jako vyrovnávací nádrže v době sucha.

Tricetiletá válka zanechala kruté stopy i v životě místních obyvatel. Krátce po „Bílé hoře“ bylo Záblatí postiženo řaděním polských kozáků, které vyvolalo útěk obyvatel do okolních lesů. Roku 1622 přišlo Valdštejnovo vojsko. Další a další vojska se valila krajem, až vše završili svým plněním Švédové - pod vedením generála Torstensonova, kteří

potřebovali velké množství potravin při dlouhém, neúspěšném obléhání Brna. Po této strašné válce zůstala v Záblatí více než polovina gruntů pustá.

Poslední majitelé náměšťského panství před „Bílou horou“ byli Žerotínové – horliví čeští bratři. Dá se tedy předpokládat, že značná část tehdejších obyvatel Záblatí byli nekatolíci, sdílející víru svých zeměpánů. Kdy došlo k rekatolizaci, není zcela jasné. Souvisí to jistě s farou (farností) v Osově Bítýšce, která v té době neměla dostatečné příjmy a byla podřízena (jistě nechtěně) faře heřmanovské. Ani Záblatí neodvádělo faře desátky – asi tím vyjadřovalo svou nevraživost jako protestantská obec.

Významným rokem pro obec je rok 1867, kdy v rámci reorganizace dosavadní, zastaralé feudální struktury bylo Záblatí odloučeno od Osové Bítýšky a vytvořilo samostatný správní celek s již zmíněným vlastním pečetidlem. Součástí O. Bítýšky se obec opět stala od roku 1973 do roku 1990, kdy získala opět samostatnost.

Tradice

Ještě na začátku 19. století nosili záblatští muži dlouhý šosatý kabát, pod ním modrou vestu s lesklými kovovými knoflíky, kožené kalhoty a vysoké boty. Možná, že nosili i bělavé ovčí kožichy, na zádech vysívané – jako sousedé („vornáti“) z O. Bítýšky. Ženský „kroj“ se vyznačoval krátkými sukněmi, úzkou šněrovačkou a velkým šátkem přes hlavu.

Obecní kronika je vedena od roku 1922. Prvním kronikářem byl pan František Musil, který po problémech spojených s politickými zvraty v polovině minulého století, našel pokračovatele ve svém synu Janovi. Dovolím si ocitovat z jeho zápisů:

„Válka ani žádné přírodní katastrofy se zcela Záblatí nedotkly, takže ani v minulosti ani v době mého života se Záblatí nemuselo stavět od úplného základu. Plynule, svým tempem jsme jako jeho věrní obyvatelé přispívali k tomu, abychom žili mezi sebou spokojeně.“

(Slova prostá, ale výstižná – stojící za připomenutí zvláště dnes).

Současnost

V roce 1999 bylo nákladem 850 tis. Kč dokončeno centrální **dětské hřiště** na návsi (viz foto) – 60% nákladů pokryla dotace z Fondu obnovy venkova. Oprava místních komunikací si vyžádala 2,5 mil. Kč a nové chodníky 400 tis. Kč.

Jednou z nejdůležitějších věcí pro úspěšný rozvoj obce je schválený **územní plán** – a ten Záblatí od dubna letošního roku má. O tom, že obecní zastupitelstvo, pod vedením dlouholetého starosty Ondřeje Sysla, pracuje cílevědomě, svědčí i dokončená **komplexní pozemková úprava**, zapsaná na katastru. Podle dostupných informací byla obec Záblatí teprve druhou takto připravenou obcí v republice. Touto pozemkovou úpravou byly také uvolněny plochy pro dva **biokoridory**, stoprocentně dotované dvěma miliony Kč.

Další příkladnou akcí je způsob řešení rozvoje obce, který má přilákat zejména mladé lidi: Obec má totiž připravenou **obytnou zónu** pro 31 rodinných domků, včetně inženýrských sítí i komunikací! Přípravné práce započaly v roce 2006 – celkové náklady dosáhly 16,5 mil. Kč a byly kryty z vlastního rozpočtu.

Letos obec očekává sdruženou dotaci 1,75 mil. Kč ze Státního zemědělského intervenčního fondu, která bude využita na pořízení osvětlení i další úpravy na návsi a 120 tis. Kč ze Spolku pro obnovu venkova pro modernizaci obecního úřadu.

Obec se snaží i o další (v sousedních zemích běžné) moderní způsoby získávání finanč-

ních prostředků pro svůj rozvoj. Chtěla by na svém katastru poskytnout prostor pro stavbu větrných elektráren, naráží ovšem na kontroverzní stanovisko krajského úřadu. V katastru obce působí také dva velké zemědělské podniky – AGRO Záblatí a AGROFARM se sídlem ve Žďáře nad Sázavou.

Závěrem chci jménem redakce Zpravodaje popřát zastupitelstvu obce uskutečnění všech smělých plánů a občanům Záblatí, aby se naplnila výše citovaná slova kronikáře.

Zdroje informací: Kromě uvedené „Vlastivědy moravské“ a informací pana starosty –to byla publikace:

„Záblatí v minulých stoletích“, kterou uspořádal Martin Sysel z textů Loupa Miroslava ml., Adámka Jiřího a Peterky Jozefa.

Alois Koukola

NABÍDKA PROGRAMŮ A AKCÍ

ČERVEN 2008

30. května 2008

DĚTSKÝ DEN

U cihelny

Organizuje Kynologický klub Velká Bíteš

PRAVIDELNÝ PROVOZ MC ČLOVÍČEK

pondělí a středa 9.00 – 11.30 hodin

čtvrtek 15.30 – 18.00 hodin

23. června - 31. srpna 2008 ZAVŘENO – prázdniny

Pondělí 2. června 2008 od 9 do 11.30 hodin

DEN DĚTÍ U ČLOVÍČKA

MC Človíček, Masarykovo nám. 85

Pondělí 2. června v 17 hodin

VERNISÁŽ VÝSTAVY HISTORICKÝCH KOL A TŘÍKOLEK

Výstavní sál Klubu kultury, Masarykovo nám. 5

Organizuje Informační centrum a Klub kultury

3. – 9. června 2008 od 9 do 15.30 hodin, 11.30 – 12.00 hodin – přestávka

VÝSTAVA HISTORICKÝCH KOL A TŘÍKOLEK

Výstavní sál Klubu kultury, Masarykovo nám.5

Organizuje Informační centrum a Klub kultury